

NÁZEV ŠKOLY: GYMNÁZIUM JOSEFA JUNGMANNA, LITOMĚŘICE,
Svojsíkova 1, příspěvková organizace

ČÍSLO PROJEKTU: CZ.1.07/1.5.00/34.1082

NÁZEV MATERIÁLU: VY_32_INOVACE_6B_15_Řecké divadlo

TÉMA SADY: Antické reálie

ROČNÍK: 3. a 4. ročník, oktáva

DATUM VZNIKU: únor 2014

AUTOR: Vladimíra Hávová

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ANOTACE

Materiál je určen pro výklad antických reálií v samostatném semináři nebo jako součásti výuky latiny.

Studenti získají informace o organizaci řeckého divadla a o významných dramaticích.

Výklad navíc rozšiřuje i studentovu latinskou slovní zásobu (latinské termíny jsou zvýrazněny barevně). V závěru prezentace jsou uvedena latinsky psaná živá slova, citáty či slavné výroky týkající se tématu.

Prezentace s výkladem zabere jednu vyučovací hodinu.

Studenti propojí nové informace se znalostmi z literatury a z historie.

Řecké divadlo

Řecké divadlo

Počátek řeckého divadla je spjat s uctíváním bohů, hlavně s kultem boha Dionýsa.

Tragedie (z řec. **tragóidiá**) se vytvořila z dithyrambů, tj. sborových zpěvů určených k poctě boha Dionýsa. Interpreti byli převlečeni za satyry, tj. přírodní démony v kozlí kůži, Dionýsovy průvodce.

Komedie vznikla též z rituálů na oslavu boha Dionýsa. **Komos** byl bujarý taneční průvod.

Řecké divadlo

Řecké náboženské slavnosti jsou spojeny se **soutěžemi**. Ty mohly být **gymnické** (sportovní), **hippické** (jezdecké) nebo **múzické** (pěvecké, hudební a divadelní).

Řecké divadlo

Při soutěžích v oblasti divadla soutěžili mezi sebou autoři her, později i herci. Vítěz byl na slavnosti dekorován břečťanovým věncem, po skončení slavnosti dostali všichni dramatikové honorář odstupňovaný podle úspěchu v soutěži.

Úspěšná hra byla zapsána do **didaskálií**, seznamu vítězných her.

Řecké divadlo

Úspěch hry závisel nejen na dramatikovi, ale hlavně na jejím předvedení. Organizaci soutěže měl na starosti **archon**.

Archon oslovoval bohaté muže schopné zaplatit chór – **chorégy**. Chorégie byla vážná povinnost a chorégovi přinášela slávu a uznání.

Archon vybral každému autorovi i **prótagónistu**, prvního herce, a ten pak ve vlastní režii najal **deuteragónistu** a **tritagónistu**, druhého a třetího herce.

Řecké divadlo

Časem převzal stát celé financování divadelních představení na sebe a jmenoval **agónothéta**, profesionálního producenta.

V pol. 5. st. př. K. již byli v Řecku profesionální herci. Společenská prestiž všech, kteří se jakkoli podíleli na divadle, byla vysoká.

Řecké divadlo

Organizace divadelní soutěže jako součásti náboženských slavností spadala do kompetence státu.

Stát dokonce platil divákům ušlý zisk za dobu strávenou v divadle.

Divák strávil v divadle za Velkých Dionýsií pět dní.

1. den 10 mužských a 10 chlapeckých sborů zpívajících dithyramby 10 hodin

2. den 3 – 5 komedií 10 hodin

3. den 3 tragédie a 1 satyrické drama 7 hodin

Řecké divadlo

Lidé chodili do divadla brzy ráno, hrálo se přes den, protože večer by bylo náročné osvětlovat scénu.

Diváci si do divadla nosili svačinu.

Pokud se divákům hra líbila, pískali a skandovali: „Ještě jednou!“ V opačném případě dupali, syčeli a mlaskali.

Řecké divadlo

Diváci většinou znali obsah hry předem, buď byl odvyprávěn v prologu nebo autor zpracoval všeobecně známou epizodu z řecké mytologie.

Diváci měli proto větší možnost soustředit se i na další detaily – masky, kostýmy i technické efekty (např. vytvoření iluze hromu a blesku pomocí kamenů v bronzových nádobách a rychle se otáčecích sloupů pomalovaných blesky).

K nejsledovanějším technickým vymoženostem patřil **deus ex machina** (bůh ze stroje).

Řecké divadlo

Herci nosili výrazné masky.

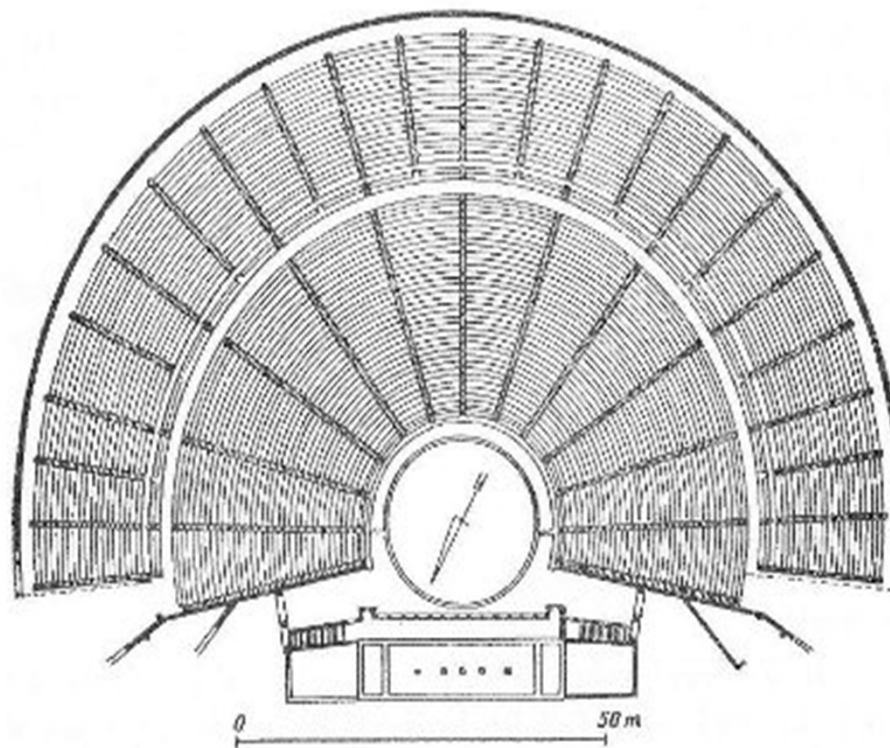
I do vzdálených řad z nich byly čitelné grimasy, potažmo charaktery postav. Masky umožnily i to, že jednu postavu mohlo hrát víc herců nebo jeden herec mohl zahrát během hry víc postav, aniž by byl divák zmaten.

Řecké divadlo

Amfiteátry byly stavěny na místech spojených s kultem. Pro stavbu se využíval přirozený terén, stavělo se ve svahu.

Hlediště bylo kruhovou výsečí (270°).

Řecké divadlo

Divadlo v Epidauru

ze 4. st. př. K.

je nejzachovalejší amfiteátr
s výbornou akustikou

(i v poslední řadě je slyšet
šustění papíru, cinknutí
mince o zem nebo škrtnutí
sirky na scéně);

kapacita 14 300 diváků
(seděli v 55 řadách
kamenných sedadel)

Řecké divadlo

Aischylos (525 – 456 př. K.)

báseník a dramatik, autor 90 her (7 dochovaných),

13x uspěl v soutěži

na scéně zavedl 2. herce, později podle Sofokla i

3. herce

používal výpravné dekorace a nákladné kostýmy

Dílo - tragedie:

Peršané

Sedm proti Thébám

Upoutaný Prométheus

Oresteia

Řecké divadlo

Sofokles (496 – 406 př. K.)

báseník a dramatik, autor 130 her (7 dochovaných),

18x uspěl v soutěži

na scéně zavedl 3. herce, zvětšil chór, jeho hry

byly dramatictější, napínavější, s výraznou

zápletkou

Dílo - tragedie:

Antigona

Oidipus král

Oidipus na Kolóně

Elektra

Řecké divadlo

Euripides (495?-480? – 406 př. K.)

básník a dramatik, autor 92 her (18 dochovaných),
3x uspěl v soutěži – oceněn až s odstupem
na scéně vymyslel boha ze stroje, jeho postavy
prožívaly vášně, emoce, byly propracovány po
stránce psychologické

Dílo - tragedie:

Médea

Šílený Herakles

Ifigenie Taurská

Elektra

Řecké divadlo

Aristofanes (445 – 385 př. K.)

autor 44 komedií, z toho 11 dochovaných
výborný pozorovatel, nekompromisní kritik,
nebojácný humorista

Dílo – komedie:

Lysistraté

Žáby

Řecké divadlo

Menandros (342 - 290 př. K.)

autor přes 100 tzv. nových komedií
náměty čerpal ze soudobého života, často
manželské trojúhelníky, rafinované zápletky,
humorná a duchaplná konverzace

Dílo – komedie:

Eunuch

Sebetrapič

Dívka z Andru

Bratři

Řecké divadlo

Totus mundus agit histrionem.

Celý svět hraje divadlo. (Nápis na londýnském divadlo Globe.)

Theatrum mundi.

Divadlo světa.

Řecké divadlo

Zdroje:

ČERMÁK, J., ČERMÁKOVÁ, K. *Slovník latinských citátů*. 1. vyd. Praha : Euromedia Group, 2005. ISBN 80-242-1372-9.

KUŽÁKOVÁ, E., MOUCHOVÁ, B., SLABOCHOVÁ, D. *Linguae Latinae studeamus*. 1. vyd. Praha : Ewa edition, 1998. ISBN 80-85764-25-3.

STEHLÍKOVÁ, E. *Řecké divadlo klasické doby*. 1. vyd. Praha : Ústav pro klasická studia, 1991. ISBN 80-901084-0-7.

Řecké divadlo

Obrázky:

AUTOR NEUVEDEN. *wikimedia.org* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Roman_masks.png

AUTOR NEUVEDEN. *wikipedia.org* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
http://en.wikipedia.org/wiki/File:Greek_statue_discus_thrower_2_century_aC.jpg

AUTOR NEUVEDEN. *blog.cz* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
<http://anya.blog.cz/0805/muzy-umeni>

WARNERBROS. *abicko.cz* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
<http://www.abicko.cz/clanek/sport/10256/nejlepe-placeny-sportovec-vsech-dob.html>

AUTOR NEUVEDEN. *wikimedia.org* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
http://commons.wikimedia.org/wiki/File:1280_-_Archaeological_Museum,_Athens_-_Theatre_masks_-_Photo_by_Giovanni_Dall%27Orto,_Nov_11_2009.jpg

AUTOR NEUVEDEN. *muni.cz* [online]. [cit. 18.3.2014]. Dostupný na WWW:
<http://www.phil.muni.cz/~sicova/2divadelni prostor.html>

Fotografie z vlastního archivu (obr. 7 - 8)